

**Основно училище "Петко Рачев Славейков"**

**гр. Велико Търново**

# **ЛЕКСИКОН ЗА РОДИТЕЛИ**

**заедно с вас  
клуб  
родители**

# **ДОВЕРЕТЕ НИ СЕ И ОТ ДНЕС ЩЕ ЗАПОЧНЕ ЦЕЛИЯТ ВИ ОСТАНАЛ ЖИВОТ**

За целта:

**БЪДЕТЕ БЛИЗО ДО ДЕЦАТА СИ И ЗАЕДНО ИЗВЪРВЕТЕ ЖИЗНЕНИЯ ПЪТ – ВАШИЯТ НА РОДИТЕЛ И НЕГОВИЯТ НА ДЕТЕ.**



**КОЛКОТО ПОВЕЧЕ ВРЕМЕ И МЕСТА ЗА СРЕЦИ ИМА ПО ТОЗИ НЕОТЪПКАН СЪВМЕСТЕН ПЪТ, ТОЛКОВА ПОВЕЧЕ РАДОСТ ЩЕ ИЗЖИВЕЕТЕ ЗАЕДНО!**



**НЕ Е ЛИ ТОВА СМИСЪЛЪТ НА ЧОВЕШКОТО НИ СЪЩЕСТВУВАНЕ!**

# СЪВЕТИ ЗА РОДИТЕЛИ

## 1. Децата се самооценяват, като се виждат през Вашите очи.



Хвалете детето си за неговите постижения!

Позволявайте му да се справя само в ежедневните дейности!

Не го сравнявайте с други деца!

Позволете на Вашето дете да знае, че всеки прави грешки и че Вие го обичате, дори когато не одобрявате неговото поведение!

## 2. Възнаграждавайте доброто поведение!

Вместо да обръщате внимание на детето само когато се държи лошо, опитайте се да забележите и когато се държи добре.

Кажете му колко се гордеете с него!



## 3. Определете правила на поведение!



Дисциплината помага на детето да избира приемливо поведение и го учи на самообладание.

Не оставяйте без последствия нарушаването на дадено правило! Вие не можете да научите на дисциплина детето, ако единия ден го наказвате за неспазване на правилата, а на другия ден пренебрегвате това.

## 4. Отделяйте време за занимания с детето!

Деца се нуждаят от вниманието Ви.

Ако нямате време за тях, те ще се чувстват зле и ще направят всичко възможно /но не и най-доброто/ да бъдат забелязвани.



## 5. Бъдете добър модел за подражание!

Децата се учат на поведение, като гледат Вас, начина Ви на държание и реакции.

Преди да реагирате бурно в дадена ситуация, помислете за това, как искате да се държи детето, когато е ядосано.

Никога не забравяйте, че вие сте постоянно наблюдавани от детето!



## 6. Направете комуникацията свой приоритет!



Вие не можете да очаквате децата да правят всичко, просто защото Вие, родителят, "казвате така." Децата искат и заслужават обяснения.

Родителите, които обясняват и разискват с децата си, им позволяват да ги разберат и ги възпитават без да осъждат и упрекуват. Деца, които участвуват във вземането на решения, са по-мотивирани да ги осъществяват.

## 7. Използвайте всеки миг за заздравяване на връзката с детето си!

Когато трябва да коригирате поведението на Вашето дете, избягвайте да му приписвате отрицателни качества, които не притежава и които засягат самочувствието му. Вместо това, стремете се да го насърчавате.

Уверете се, че то знае, че въпреки Вашите изисквания и очакванията към него да се държи по-добре, вие го обичате безрезервно и безпрекословно.



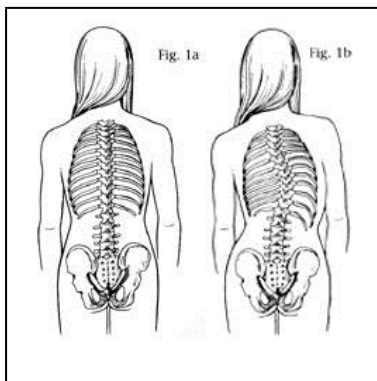
**Покажете му, че Вашата любов към него е безусловна!**

# ТОВА СИГУРНО ВИ ИНТЕРЕСУВА!

## НАЙ-РАЗПРОСТРАНЕНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ СРЕД УЧЕНИЦИТЕ

Първите училищни години са свързани със значителни промени в здравето на децата. Събирането на едно място на повече хора винаги създава предпоставки за по-лесно разпространение на заболяванията.

От какво всъщност боледуват най-често децата, когато тръгнат на училище?



### СКОЛИОЗА

Едно от най-разпространените заболявания сред учениците е сколиозата, която трудно се открива в начален стадий. Болка се усеща, когато вече в гръбнака са се извършили сериозни изменения.

Симптоми: Детето се прегърбва, едното рамо е по-високо от другото, едната ръка се отклонява от тялото повече от другата, при навеждане се появява гърбица.

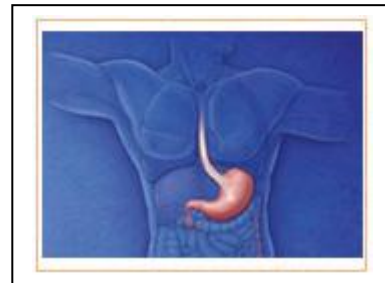
Към кого да се обърнем за помощ? Към ортопед.

### ГАСТРИТ И ДУОДЕНИТ

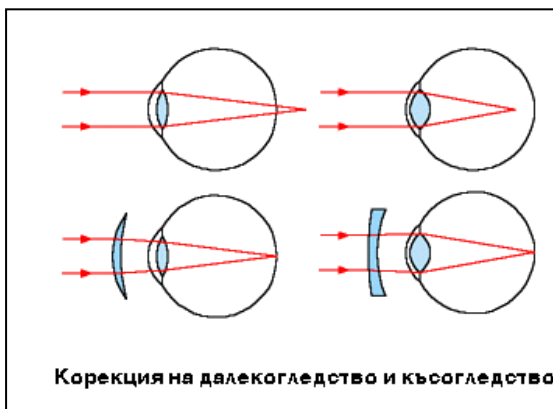
Нередовното хранене води до гастрит и дуоденит (възпаление на лигавицата на дванадесетопръстника).

Симптоми: оригване след ядене, гадене, намален или повишен апетит, миризма от устата, стомашни болки след ядене.

Търсете непременно помощ от гастроентеролог.



### КЪСОГЛЕДСТВО



Ако детето цял ден чете и пише домашни, а след това цяла вечер стои пред телевизора или компютъра, едва ли ще избегне късогледството. Особено застрашени от това са често боледуващите от грип, пневмония и тези, които имат късогледни родители, т.е. генетична обремененост.

Симптоми: Детето трудно различава буквите и цифрите от училищната дъска, стареа се да седне по-близо до телевизора, доближава предметите близо до очите си, присвива очи, усеща болка в очите и главата, става разсеяно.

Обръщайте се към офталмолог.



# ОТНОШЕНИЯ РОДИТЕЛИ/ДЕЦА

автор: Диана Димитрова

По време на ученичеството (7-18 год.) “браздата” между родители и деца става по-голяма. Децата вече имат свой приятелски кръг и родителите като че ли остават на заден план. Не трябва да им се сърдите, че “се водят по чуждо мнение”, че предпочитат да споделят помежду си, а не с вас, че не споделят вашите ценности и намират морала ви за остарял.

**Не искайте от децата да харесват това, което харесвате вие – това е почти невъзможно.** Дори и да сте млад родител – едва ли ще слушате една и съща музика с детето си.

**Съвет:** просто се правете, че ви харесва. Така то ще ви приеме по-близо до себе си, но в никакъв случай като приятел. Най-голямата грешка, която родителите допускат в този период, е че искат да станат приятели на децата си. Това е неизпълнимо. Родителят си е родител и трябва да остане такъв. Приятелите идват и си отиват, радват ни и ни огорчават. Родителите остават – винаги можеш да се върнеш, да споделиш, да се опреш в труден момент. Родителят трябва да е стълбата, по която детето да се изкачи до върха на своите възможности.



Затова, когато детето върви към своето юношество и зрялост, родителят трябва да го подкрепя, а не да му дава рецепти как да си живее живота. Най-често бащата не може да приеме, че синът му е станал мъж и продължава да го надзирава и да го упреква, че не му се подчинява. Тезата “докато те храня, ще ме слушаш” е най-изтърканата и несработваща тактика в семейните отношения.

Когато детето е в пубертета, то не е наясно със себе си, измъчва се от тезата за собствената си значимост, от чувства, които са нови и непознати за него, от ситуации, в които дотогава не е попадало. Чувства се раздвоено и неразбрано. Не трябва да му поднасяте готов протокол за действие, а симпатия и разбиране. Дайте му да разбере, че и вие грешите, и вие понякога се чувствате неразбрани и разочаровани.

Важното е човек да има сили да продължи напред и едно рамо, на което да се облегне в труден момент. Това ще бъде вашето рамо, нали?



# ТЪМНАТА СТРАНА НА ИНТЕРНЕТ

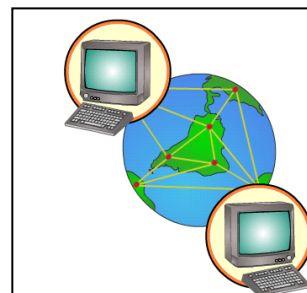
## Рискове за безопасността на децата в Интернет

### Докато работят в Интернет....

#### Деца могат:

Да попаднат на незаконно или вредно за развитието им съдържание (детска порнография, насилие, расизъм, религиозна пропаганда и др.).

Да дадат лична информация за себе си или за своето семейство, с която някой може да злоупотреби.



Да си уредят среща на живо с някого, с когото са се запознали онлайн, което може да се окаже дори физическа заплаха за тях или за членовете на семейството. Много често педофили използват възможностите на Интернет, за да си уговорят срещи с деца.

Да бъдат въвлечени в незаконна или полузаконна дейност чрез примамливи, но лъжливи обещания или реклами (детска проституция, търговия с наркотици, кражби на софтуер, финансови измами и т.н.).

Като съвременни родители, ние трябва да поемем своята отговорност за безопасността на нашите деца в Интернет. Можем да го направим, като минимизираме потенциалните рискове и заплахи за тяхната сигурност в киберпространството.

### КАК ДА ПРЕДПАЗИМ ДЕЦАТА ОТ ЗЛОУПОТРЕБИ В ИНТЕРНЕТ?

Поставете компютъра във всекидневната стая, което ще ви позволи по-лесно да наблюдавате работата на детето в Интернет. Научете се да работите в Интернет. Интересувайте се какви сайтове посещава детето Ви, как използва услугите в Интернет и каква електронна кореспонденция води.



Обсъждайте с детето си въпроси, свързани с рисковете и заплахите за личната сигурност в Интернет.

Изисквайте от него да спазва правилата за сигурност и безопасност в Интернет. Заедно определете времето, през което то може да работи в Интернет.

Използвайте възможностите на менюто Content Advisor в Internet Explorer, за да регулирате достъпа до вредно или незаконно съдържание. Консултирайте се със своя Интернет доставчик за това как по-добре можете да осигурите безопасност за детето си в Интернет.

# ПРАВИЛА ЗА СИГУРНОСТ И БЕЗОПАСНОСТ В ИНТЕРНЕТ

## ЗАПОЗНАЙТЕ ДЕЦАТА СИ С ПРАВИЛАТА ЗА РАБОТА В ИНТЕРНЕТ!



1. Не давай лична информация като име, парола, адрес, домашен телефон, месторабота и служебен телефон на родителите си или училището, в което учиш, без разрешение от родителите.



2. Не изпращай свои снимки или снимки на твои близки, без преди това да си обсъдил решението си със своите родители.

3. Не приемай среща с някого, с когото си се запознал в Интернет, без съгласието на твоите родители. Ако те одобрят срещата, нека тя да е на публично място и по възможност да е в присъствие на твои близки или приятели

4. Не отговаряй на съобщения, които са обидни, заплашващи, неприлични или те карат да се чувстваш неудобно. Информирай родителите си за такива съобщения.

5. Не отваряй приложения на електронна поща, получена от непознат подател. Тя може да съдържа вирус или програма, която да увреди твоя компютър.

6. Не се представяй за някой, който не си и не посещавай сайтове за възрастни.



7. Внимавай, когато някой ти предлага нещо бесплатно или те кани да се включиш в дейност, обещаваща лесна и голяма печалба.



8. Внимавай, когато разговаряш в чат. Помни, че хората често могат да се представят за такива, каквито не са.

**БЪДИ ВЕЖЛИВ И УВАЖВАЙ ПРАВАТА НА ДРУГИТЕ!**



# ПОГОВОРЕТЕ С ДЕЦАТА СИ ЗА СЕКСА!



## 1. Бъдете категорични в своето разбиране за сексуалното поведение!

Да говорите за приятелство, любов и секс с децата си е добре, но е още по-добре ако си давате ясна сметка за своите разбирания по темата.

## 2. Децата живо се интересуват от сексуалното. Вие, като родители, трябва да бъдете инициатори на такива разговори.

Децата обикновено имат много въпроси – отговаряйте им, а за нещата, които самите вие не знаете – признайте си, потърсете информация и по-късно отново се върнете на темата. Започвайки разговора, бъдете откровени, честни и подходете с уважение. Същевременно бъдете внимателни да не създадете страх от секса у детето си. Не се притеснявайте да кажете:

- Смятам, че на твоята възраст е твърде рано да правиш секс, особено предвид рисковете в днешно време.
- Винаги когато правиш секс, трябва да се ползва презерватив, за да не се стигне до забременяване или пренасяне на болести.
- Смятам, че до секс следва да се стигне след дълго приятелство и любов.
- Няма нищо странно или лошо да се мисли, говори или прави секс. Всеки го прави. Но не е добре да се стигне до нежелана бременност или полово преносима инфекция.
- За момчета – да правиш секс не те прави мъж. Отговорността и способността да чакаш те правят такъв.
- За момиче – ако сексът е средство да задържиш приятеля си, помисли си, истински влюбен ли е той в теб.



## 3. Наблюдавайте детето си!

Знайте по всяко време къде и с кого е детето ви, както и какво прави.



си  
често.

## **познайте се с приятелите на децата си!**

Не е на това да знаете приятелите на децата, както и техните семейства, те споделят вашите ценности. Помогнете на детето Ви да кани приятелите си у дома. Бъдете любезни. Говорете с тях открито.

## **насърчавайте ранните и първи срещи!**

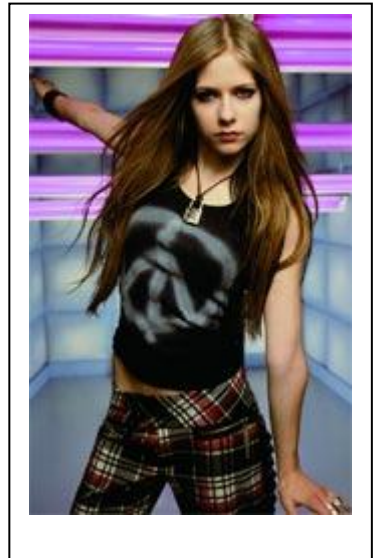
Не е обичайно да се събират на групи. Това е забавно и най-често не е опасно. Помогнете детето си да се вижда и да се среща и особено това да става

## **6. Категорично се противопоставяйте за срещата на дъщеря ви със значително по- възрастен, както и не насърчавайте сина си за интереса му към по-млади момичета!**

В тази възраст разлика от около две години вече е голяма. Детето Ви е добре да общува най-вече с връстници.

## **7. Дискутирайте с детето си планове за неговото бъдещето!**

Обърнете внимание на последиците от ранно забременяване и майчинство/бащинство. Добре е детето ви да има ясна представа за последствията относно възможности за обучение и кариера и евентуални родителски задължения в ранна възраст.



## **8. Нека детето Ви знае ползите от обучението.**



Покажете му, че вие държите на добрата квалификация и професионална ориентация.

## **9. Интересувайте се какво гледат, слушат или четат децата Ви!**

Медиите са силен проводник на идеи и внушения за всяка възраст, още повече в пубертета, когато децата Ви малко или повече вече не са толкова силно привързани само към родителите си.

# Кога да говорите с децата си за секс?



Децата растат и идва денят, когато трябва да поговорите с тях за сексуалните отношения между хората. Но не всички родители знаят откъде да започнат този разговор, като и не всички имат желание въобще да говорят с децата си на тази тема.

Наистина, разговорът за секса е много важен за детето, затова не се препоръчва родителите да избягват обсъждането на тази тема. За да започнете този разговор, предлагаме ви няколко основни въпроса,

които трябва да бъдат разкрити в хода на беседата:

## 1. Сексуалните отношения – това добро ли е или е лошо?

С това може би трябва да започнете разговора. Много е важно вашата оценка на сексуалните отношения да бъде позитивна. Ако кажете „Не прави това!“, „това е лошо“ или нещо подобно, вашето дете сигурно просто няма да обърне внимание на съвета ви, и въобще няма да говори с вас по въпросите за отношенията между половете.

## 2. Как трябва да се разглеждат сексуалните отношения?

Вие, като родители, трябва да обясните на децата си, че сексуалните отношения са резултат от развитието на продължителни отношения между хората, а не спонтанни действия.

## 3. Контрацептиви

По време на разговора е задължително да споменете за съвременните средства за предпазване, кои са по-ефикасни, кои по-малко, от къде могат да се купят и въобще за какво са необходими. Трябва да се обърне внимание и на това: към какво може да доведе сексът без контрацептиви /нежелана бременност, различни заболявания, в това число и някои, които не се лекуват сега!/.

## 4. Кога да започнат сексуалните отношения?

По този въпрос трябва да се обясни, какви са причините тинейджърите да започват интимните отношения /натиск от страна на партньора, защото приятелките вече са го направили, или под въздействието на алкохола, с цел да се спечели уважението им/. Преди започването на сексуални отношения да се преценят психологическата и физиологическата готовност, наличието на стабилни отношения.

Може да подготвите и необходимата литература, да запишете предавания по телевизията, посветени на такъв вид отношения, да намерите филми, за да оформи правилно отношение към интимните отношения. В процеса на разговора детето задължително трябва да разбере, че вие имате готовност да говорите на тази тема, да обсъждате различни въпроси и да помогнете със съвет.

# ТРУДНАТА ВЪЗРАСТ



"Трудната възраст" на подрастващите създава много главоболия, както на родителите, така и на учителите. Послушните до вчера деца, при навършване на 14-15-годишна възраст се отдръпват, попадат в подозрителни компании, пропушват и започват да лъжат. Нито боят, нито разговорите помагат. Началото на тези промени обаче трябва да търсим в по-ранна възраст. Половото съзряване – превръщането на

детето във възрастен индивид – при съвременните условия започва на 11-13-години. Това става малко по-рано при момичетата и малко по-късно при момчетата. Именно в тази възраст рязко се увеличава производството на полови хормони, чиято цел е да обезпечат продължаването на рода. Те оказват влияние не само върху телата на подрастващите, но и върху техните души.

Най-забележимите и известни физически промени са: при момчето – тялото става по-мускулесто, появява се окосмяване по лицето, под мишниците и срамната област, размерът на половия му орган се увеличава, а кожата по него става по-тънка и тъмна, започват полюции /неволно нощно отделяне на семенна течност/; при момичетата – появява се менструация. По-малко забележими, но не по-малко важни са психологическите промени, които формират страните на характера и цялостния поглед към живота /в това число и семейния/ и сексуалността.



В началото на половото съзряване се оформя платоничното либидо – едно от съставните части на половото влечение. Детето се влюбва във всички и в никого, фантазира си на героични и романтични теми, често се чувства нещастно и при най-малките разногласия с родителите или приятелите.

Момичетата по правило за пръв път се влюбват около година преди първата им менструация – в актьор, певец, учителя по физкултура или отличника на класа - изборът е абсолютно непредсказуем. Първото влюбване при момчетата не е толкова твърдо свързано с възрастта, но към 13-та година повечето от тях вече се поддават на това чувство. Външните платонически преживявания нерядко се проявяват в събиране на постери на "героя" или принадлежали му вещи. Ако обектът на влюбването е достижим, тийнейджърът е готов на какви ли не щуротии, за да привлече вниманието му. Любовните бележки и нежните писма са много наивни и в същото време прекалено откровени. Просто децата не спазват правилата за приличие на възрастните. Повечето от тези "произведения" въобще не достигат до получателя си, а завършват в кошчето за боклук или в най-дълбокото чекмедже на бюрото.

Платоничното влюбване доста бързо преминава в следващия етап – еротичното влечение. То, както и стремежът към романтичен, душевен контакт, телесна близост, но



не физическо обладаване, се отличава от сексуалната потребност, също както например четенето на приключенски роман и личното участие в бойни сцени.



Желанието на юношата да бъде близък с избраница си, да улавя неговия поглед, да мечтае за прекрасни романтични събития постепенно се сменят със стремеж за докосване прекарване на повече време заедно. **В** този период, въпреки силното емоционално напрежение, съпровождащо първите крачки към по-близки отношения, все още липсва сексуалният оттенък. Напротив, често дори и най-малкият намек за потясно общуване с разголване на телата може да разруши романтичните блянове на подрастващия и да направи възгледите му цинични. **З**а тийнейджърите и от двата пола между 13 и 16 години е нормално постоянното влюбване. През това време те “отработват” маниера си на поведение, вкусът към определени представители на противоположния пол, уменията да се запознават, да поддържат контакти. Изчисленията на учените сочат, че средно едно юношеско влюбване продължава 12-14 дни. Но в този кратък срок се поместват много събития: тийнейджърът избира в кого да се влюби, открива привлекателните черти в избраница си, намира пътя за запознанство и сближаване, поддържа отношенията, демонстрира положителните си качества и най-накрая преживява разрива. Ами че това си е цял живот! И е много хубаво, че това се случва – човек в леки условия трупат опит, който ще му послужи, когато всичко стане много сериозно.

Опитите на някои родители да пресекат “романите” на подрастващо дете могат да му причинят вреда, превръщайки го в бъдеще в женомразец/мъжемразец или напротив в непридирчив/а към връзките си просто защото не се е научило да се ориентира сред хората. Затова не лишавайте детето си от общуване с негови връстници. В противен случай то може да се превърне в необщителна, винаги намусена и инфантилна личност. Родителите и педагозите трябва само да насочват и удържат постъпките на подрастващите, за да не излизат те от обществено приетите норми.

За съжаление доста често тази задача е допълнително затруднена от психологическото отчуждение на младото поколение. Този процес е закономерен. Първият удар по авторитета на родителите е, когато детето тръгне на училище. Там неговите хоризонти значително се разширяват и мнението на учителката, а също и на съучениците му става по-важно от родителското. Ако отношението на родителите към новия авторитет не е прекалено ревниво, то влиянието на семейството, училището и приятелите взаимно се уравновесяват.

Но във възрастта 11-15 години настъпва втори изпитателен период за взаимоотношенията родители – деца. Осъзнаването на собственото “аз” не само като член на семейството, но и като самостоятелна личност, кара тийнейджъра да изучава съсредоточено обкръжаващия го свят, да търси в него място за себе си, своето семейство, приятелите. От една страна това води до определено отделяне на подрастващото дете от семейството. То вече не е подвластно на родителския контрол, както е било по-рано. Децата стават по-независими, а понякога дръзки и избухливи. Отново на преден план изпъква авторитетът на компанията, в която тийнейджърът прекарва свободното си време.

Доколкото компанията се образува самопроизволно, по интереси, в нея всички се чувстват комфортно, удобно, лесно се разбират помежду си, придобиват навичките и начина на живот, особено на лидера. Авторитетът на компанията може да бъде неоспорим, понеже често се явява погледнато през розови очила противопоставяне на скупния родителски бит.

Модните пристрастия в облеклото, прическите, козметиката, маниера на поведение – всичко това е много важно за общуването на тийнейджърите. Главното е, че те се учат да търсят своето място в обществото. Юношата или девойката заема определено



положение в компанията, възможно е да се бори и за най-високия статус, поддържа социалните норми на поведение именно на тази компания, защитава я от външно посегателство – от страна на други компании, полицията, родителите. Всичко това до голяма степен имитира поведението на възрастния човек в обществото.

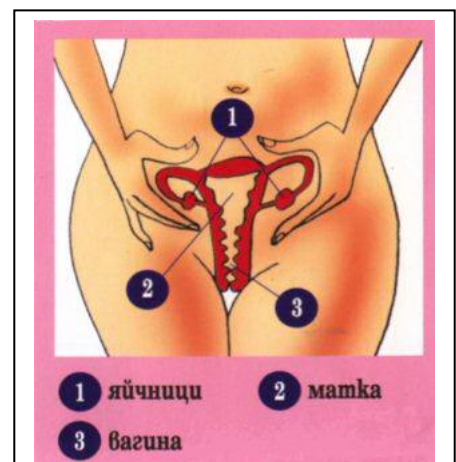
Разбира се, ако компанията се състои от “положителни” деца, ако поведението им не излиза от приемливата рамка, тогава родителите значително по-леко преживяват отдръпването на детето от семейството. Често обаче деца от добри семейства попадат в “лоши” компании и при това се чувстват съвсем удобно в тях. Напълно е възможно в тези подрастващи да се надигне вълна на протест срещу духа на родителското семейство.



Наравно с отчуждението, отдръпващото се от родителите дете се вглежда по-внимателно в порядките, царящи в семейството. Съзнателните или несъзнателни анализи излагат на опасност отношенията между родителите, между родителите и децата, между родителите и батите и дядовците. Този анализ е безпощаден и често несправедлив. Той е способен да направи от мухата слон или по-точно от най-малкия недостатък или случайна грешка да изгради отрицателен образ на члена от семейството.

Понеже подрастващите чувстват определена дискриминация по отношение на себе си от страна на обществото, то особен интерес у тях предизвиква проявата на двойния морал. “Добрият” в работата си баща бие жена си у дома, строгата майка се прибира с нещо от работа и не го смята за кражба.... Подобна двойственост в отношенията, която възрастните по правило намират за естествена, от гледна точка на юношеския максимализъм може да приеме формата на световен катаклизъм, в който се руши не само авторитетът на родителите, но и моралните устои на самия тийнейджър. Възрастните трябва да проумеят факта, че светът на детето е отражение на техния собствен свят.

Във връзка с това във възрастта 11-14 години в съзнанието на подрастващите протичат два взаимосвързани процеса – от една страна отчуждение от родителското тяло и разширяване на жизнените хоризонти, а от друга – посъсредоточено вглеждане във вътрешния свят на семейството, по чиито образ и подобие детето изгражда своя собствен.



В съчетание с чисто биологичните проблеми в периода на половото съзряване психологически преживявания създават взривна смес, с която трудно се справят и родителите, и подрастващите. В тийнейджърска възраст вече е невъзможно да завържете приятелски отношения с детето си, ако преди това не сте спечелили доверието му. Ето защо, за да избегнете отчуждението, опитайте се да бъдете негова опора в живота, а не само властната направляваща.

# Агресията сред децата

През последните години се забелязва увеличение на детската агресивност, което се обяснява със значителните промени, настъпили у нас през последното десетилетие.

Под термина агресия разбираме специфичната форма на поведение, което се изразява в демонстрация на неприязън, а често и на груба сила спрямо другите с намерение да им причини вреда, болка или двете едновременно.

Но какво всъщност е агресията?



Причини за прояви на агресия могат да бъдат желанието на детето да привлече внимание, да подчертае превъзходството си, унижавайки другите. Желанието на детето да бъде лидер в определена дейност може да породи агресивно поведение.

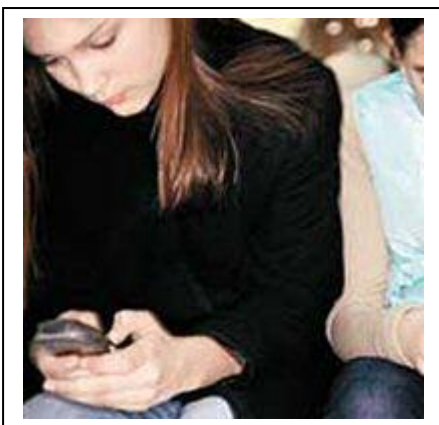
Деца могат да проявят агресия и като защитна реакция. Агресивните прояви са доминиращи в ситуации, в които детето иска да запази превъзходство и да защити интересите си. Агресивните действия са средство за постигане на целта.

Макар и рядко при децата се наблюдават и враждебни агресивни действия. Целта им е причиняване на физическа болка или унижаване на връстника.

Моделите на агресивно поведение по-често развиват и поддържат децата, за които е характерна недостатъчна емоционална съдържаност и контрол над подбудите. Такива деца често са определяни като "трудни характери".



Агресията не съществува само в училище. Тя е и на улицата, и в дискотеката, и в киното, и на концерта. Няма свободно място от агресия.



Случаите на агресия и насилие растат с геометрична прогресия. Трябва да преосмислим философията на взаимоотношенията училище - семейство, да съберем на едно място интересите на детето като субект в тези отношения, да сведем педагогическата интервенция до общуване с детето-партньор и с родителя-съмишленник, да определим с помощта на психолози личностните характеристики и възможности за развитие на детето и да работим за неговото изграждане.

Часът в училище е час по възпитание, общуването в семейството е също възпитание. Всяка секунда в училище е влияние, всяка секунда въкъщи е моделиране на поведение. Когато в тези две места толерантността и солидарността са налице, тогава улицата ще бъде по-малко привлекателна или по-скоро ние ще я направим такава.



Деца имат потребност от чести разговори по различни проблеми, които ги вълнуват. Деца имат нуждата да бъдат разбирани. Да бъдат със значимите за тях възрастни добри приятели. Деца се идентифицират с възрастните и

всеки човек е модел на поведение. Всеки един от нас е отговорен за възпитанието на децата.

Подобряването на общуването между родители и деца е най-доброто решение на проблема с агресията в училище.

Повишаването на дисциплината в училище и повишаване на родителския контрол са следващите по значимост мерки.

# ДА СПРЕМ АГРЕСИЯТА!



## 1. Семейната среда

е един от най-силните фактори за асоциалното поведение и агресивността на детето, особено това в семейството, в което бракът е несполучлив. Битовите скандали, особено тези при които насилието е неизменен спътник и на които децата стават свидетели.

Това създава дълбока пропаст между детето и родителите. За него те вече не са безспорен авторитет, изпитва чувство на несигурност и обърканост, което компенсират с агресивно поведение. У него доминира страхът и инстинкта за самосъхранение.

## 2. Училището

е другият мощен фактор, където се формира или проявява агресията на децата. Агресивните деца са небрежни към училищните дейности и към учебния процес. Показват слаб успех, незаинтересованост към училищните мероприятия. Те са в непрекъснат конфликт с учители и съученици. Имат проблем с адаптацията в училищната среда. Тези деца са немарливи към своята външност, небрежни в облеклото. Значителна част от тях употребяват алкохол, пушат цигари, вземат опиати.



## 3. Екранните филми и екшъни

, които осигуряват достатъчно мощен поток от модели на престъпници-герои, които варират от проститутки и сводници до касоразбивачи, убийци и гангстери.

## 4. Улицата

Децата се забавляват с игри, в които жестокостта е същност на играта. Или стават преки свидетели на насилие. Децата спонтанно възпроизвеждат поведението, на което са свидетели.

Всички родители възпитават децата си според своите умения и разбирания за живота. Рядко се замислят защо в определени ситуации постъпват така, а не иначе. Но в живота на всяка майка съществуват моменти, когато поведението на любимото дете отива в задънена улица. А може би самите възрастни, използвайки радикални методи на възпитание, правят неща, заради които после се срамуват. Не сте сами в грешките си, всички родители отвреме навреме грешат. Но винаги е по-добре да се учим от чуждите грешки, нали?

Грешка първа

Обещанието “Повече няма да те обичам.”

“Ако не си такъв, какъвто аз искам, няма да те обичам повече.”

Грешка втора

Безразличието

“Прави каквото искаш, все ми е едно.”

Грешка трета

Прекалено много строгост

“Ти трябва да правиш това, което ти казвам, защото тук аз командвам.”

Грешка четвърта

Детето трябва да се глези

“Ще направя това сама. Не е по силите на моето детенце.”

Грешка пета

Натрапената роля

“Моето дете – моят най-добър приятел.”

Грешка шеста

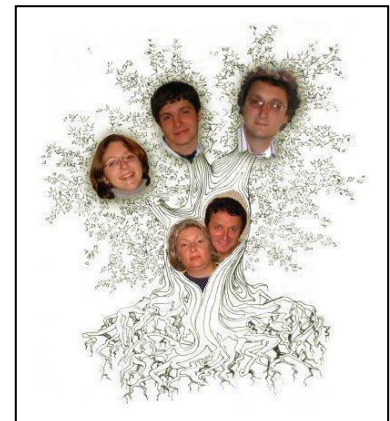
Парите

“Повече пари – по-добро възпитание.”

Грешка седма

Наполеоновски планове

“Моето дете ще се занимава с музика (тенис, живопис), няма да му позволя да пропусне своя шанс.”



Грешка осма

Твърде малко ласки

“Целувките и прочие нежности не са важни за детето.”

Грешка девета

Вашето настроение

“Може или не? Това зависи от настроението.”

Грешка десета

Твърде малко време за възпитание на детето

“За съжаление съвсем нямам време за теб.”

Мнение на психолозите

Възрастните често забравят простата истина – ако сте родили дете, трябва и да намирате време за него. Дете, което непрекъснато слуша, че възрастните нямат време за него, ще търси сродна душа сред чуждите хора. Дори ако денят Ви е разпределен по минути, намерете вечерта половин час (в този въпрос е важно качеството, а не количеството), постойте до леглото на детето, поговорете си с него, разкажете му приказка или му прочетете книжка. Това е толкова необходимо.





## **Скъпи родители,**

**Темите, които Ви вълнуват, са разнообразни и не могат да бъдат обхванати в един лексикон.**

**Вратите на Клуб за родителя са винаги отворени за Вас. При нас можете да споделите въпросите, на които искате да намерите отговор.**

**Клуб за родителя  
ОУ "П. Р. Славейков" Велико Търново**

**Изданието се публикува във връзка с проект „Кой си и накъде вървиш?“ при ОУ "П. Р. Славейков" гр. Велико Търново, финансиран от Глобалния фонд за борба със СПИН, туберкулоза и малария.**